

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

František Kožík

Květen 1967
Číslo 5
Ročník IV.

VYZNÁNÍ

*Ta zpráva zastihla mě u zlátnoucí řeky,
pod světlý stromů, sluncem zažehnutých —
Hlas rozhlasu se nesl nad hladinou
až k stínům v rákosí. Tam ztratil se a utich.*

Bylo to 1. července 1952 v chatě na Sázavě, v Samopši. Od té doby uplynulo mnoho let, ale dodnes si připomínám pocit toho smutného večera, večera s jizvou, kdy byl svět ochuzen o jeden drahocenný lidský život, o život dárcе, který tak obohatil mé srdce.

*I vítr svěsil plášt a přitiskl se k olším.
A hloubka tůň zmrazila mu čelo.
Umřel náš básník, zpěvák mladých lásek.
A něco v nás s ním navždy odumřelo.*

Psal jsem toho večera smuteční verše, ale hned jsem zapochyboval. Odumřelo? Zradíme někdy dary, kterých jsme si vážili v mládí?

To bylo v septimě poříčského gymnasia v Brně, kdy jsem poprvé dostal do rukou Stříbrný vítr. První stránky jsem přečetl ve škole, další v tramvaji, zbytek doma ještě té noci.

Kniha dostává neobyčejný a přece svůj vlastní smysl, když padne do času, kdy ji lidé nevyhnutelně potřebují, protože za ně vysloví, co touží po vyjádření, protože jim pomůže objevit je samé. Pro mne přišel (jako jistě pro mnoho jiných) Šrámkův román v pravou vteřinu, i když byl napsán o mnoho dřív: tehdy, kdy se pěníla má nespokojenost s všedním životem, mládí trpělo bolestmi něžnými i hořkými, nespravedlností, křivdami, nevyhnutelným odcizením rodičům, bezradným utrpením z existence žen. Ale najednou jsem našel autora, který mě znal a byl ochoten dát mi rozřešení. Všechny zážitky, které jsem považoval za omyl a hřích, dostaly najednou vysvětlení i oprávnění, všechny zmatky se stávaly příběhem, nepochopitelný a dobrodružný smutek byl pochopen. Všechn stud a všechna vzrušení, probouzená okrajem dívčích sukni, se stala verší. Večery zbohatly o mnoho přízvuků a nocí jsem se nebál.

*A přec se k srdci derou známé písně —
o svatbě v červnu, o setkání v lukách —
hle, Anička a Jeník zas jdou spolu šerem,
jak by je vedla básníková ruka.*

Našel jsem svého hrdinu. Bylo možno žít a mít Jana Ratkína v sobě. Furiantsky mi nasazoval neviditelný ši-

rák k výpravám za krásou. Ta šrámkovská filosofie krásy se nám stala evangeliem a pomohla přes mnoho křížovatek, přes mnoho citových pohřbů. Nemá i rozloučení dráždivou krásu, neobléká teprve smutek do pravého šatu vše, co předcházelo? Byla to filosofie plného žitku zaměřená proti živoření, polovicitosti, setrávání u uhlíků, které vyhasly. Dívka odchází, mizí mezi stromy, tu chvíli už nelze napravit, svět se rozmazává v slzách — ale ty už víš, že bolest má své poslání, když „už není čeho ke kráse přidat, abys to nezkažil“. Ta živoucí krása se stala měřítkem života. Ten zákon opakovaly všechny Šrámkovy verše, které se mi navždy zapsaly do paměti.

*Ty chvíle s vámi, plně laskavosti!
Měl jste rád život, vyznával jste děti.
Stříbrný vítr! Jak si nevzpomínat?
Ten jste nám jistě vepsal do závěti.*

Dostal jsem tu knihu tak, jak ji má mladý člověk dostat, k osmnáctým narozeninám, od dívky, která ovšem byla „Aničkou posedlou“. Stříbrný vítr stojí v mé knihovně vedle Sovovy sbírky ještě jednou se vrátíme. Hedvábná vazba pouští třásně z tmavomodrých květů.

Byla to pravá cesta do světa umění pro toho, kdo psal své první verše (a podepisoval je tehdy ovšem také Fráňa). Učila vděčnosti za každý zážitek, který uchvátí celou bytost. Vedla k okouzlení přírodou, lidmi, citem, k odvaze být sám sebou, nevyhýbat se smutkům, přijímat rány jako výzvu, prožívat sám sebe do dna.

Myslím, že jsem se tehdy nestaral příliš o osobu autora tak milovaných knih. V Brně jsme byli příliš vzdáleni od centra kulturního dění. Jiří Mahen mi jako literárnímu začátečníkovi dal někdy přečíst v knihovně nová čísla uměleckých revuí. Nerozuměl jsem dobře neváživosti a vypínavosti, která čišela z kritických studií. Vážil jsem si ovšem F. X. Šaldy, ale pohoršila mě jeho recenze sbírky povídek, nazvaná vtipně a zlomyslně „Fráňa Šrámek čilil jak konzervovati meruňky“. I když F. X. Šalda byl vzácnou výjimkou kritiky tvůrčí, z různých těch polemik a útoků se ve mně vytvořila představa kritika jako člověka, který ztroskotat sám v sobě při tvůrčí snaze a ze závidy k šťastnějším se uchýlil k druhotné činnosti, aby dokázal sobě i jiným, že přece jen je někdo.

Jednou jsem byl vyzván, abych sám napsal hodnotící stať o Fráňovi Šrámkovi. Nedovedl jsem to a nechtěl jsem se ocludit. Příliš jsem ho miloval. Lásku dovedeme vyznávat, ne ji vážit a měřit.

Zato — když už jsem se stal pracovníkem brněnského rozhlasu — nadšeně jsem se pustil do pokusu o dramatickou adaptaci románu, který se stal pro mne průsečíkem celého Šrámkova díla. V odpovědi na můj dopis, v němž mi Šrámek udělil právo k úpravě, napsal:

„... Ta knížka způsobila mi již mnoho radostí, spojil jsem vás znovu a znovu s dobrými mladými lidmi. I dnes jsem to dostal od Vás jako kytičku a stisk ruky...“

Během práce jsem si zoufal, kolik krásných stránek musím odsoudit k mlčení a postěžoval jsem si autorovi; bál jsem se, abych ho nezarmoutil. Utěšil mě laskavými slovy:

„... nedělejte si těžkou hlavu, že snad budu zklamán. Dovedu přece pochopit, jaké potíže se Vám stavěly v cestu. Buďte hodně zdrav, kéž je k Vám jaro hodné!“

Bylo pro mne těžké dotýkat se slov, z nichž se dávno stala hnutí nitra, znásobená ozvěnou našich zážitků, samoznak, kterými jsme se dorozumívali s vlastní povahou. Ale úprava byla snad snadnější než pro divadlo (viděl jsem krátce předtím dramaturgii Miloše Hlávky na jevišti na Poříčí, která se mi nelíbila) a chtěl jsem milovaný román vyložit po svém a vzdát hold básníku svého mládí. Jeho souhlas mě zavazoval.

„... Znáám Vaši práci, mám k Vám plnou důvěru a není ani třeba, abyste mi poslal svou úpravu ke schválení, vyslechnu si ji až u svého přijímače. Přeji Vám na tu pouť Stříbrným větrem hodně štěstí...“

Příprava vysílání padla už do dnů okupace. Znamenalo pro nás mnoho, když jsme se mohli přiznat k velké hodnotě české literatury. Boj proti nacistické cenzuře přidal tomu počínání ještě na závažnosti.

Epické pásmo je v románu rozloženo na rozechvělých lyrických příhodách a dojmech. Bylo třeba dát pevný základ představitosti — a přece nechat hře básnivý opar. Mnohdy bylo nutno zakázat si lákavé pobočné stezky a vykázat ději prostší proud. Věděl jsem však, že se nesmí ze hry vytratit základní melodie, která rozechvívala čtenáře, ať byla pro ně přítomností nebo vzpomínkou. Dal jsem mluvit Času, Mládí, Noci, Láске, aby mohly zaznít melodie, které zpívávají pod okny květnové noci, tma dozrávajících malin, půvab neznámých dívek, „takové poselství nějaké krásné, slibování mámné odněkud zdaleka...“. Nechtěl jsem se vzdát onoho „stříbrného“ vání, na něž divadlo rezignovalo. Zdeněk Blažek napsal pro vysílání křehkou, vlněnou, sugestivní hudbu.

K poslechu na 22. května 1939 jsme rozesílali korespondenční natištěné lístky s pozváním, v jehož čele bylo jako heslo:

*„Život! Život!
jeho slávě se pokloňme!
jeho slávu zpívejme!“*

Na začátku vysílání jsem poprvé mluvil s Fráňou Šrámkem. Řekl jsem úvodem: „Fráňa Šrámek stvořil svým Stříbrným větrem naše mládí. Dosvědčte mi to všichni, kdo jste prožili tu krásnou nezapomenutelnou nemoc, která se jmenuje mládí, a která vám dala takové bohatství lásky a smutku, že vystačí pro celý život...“ Poprosil jsem posluchače o dobrou vůli, aby zaslechli vanout s v ů j stříbrný vítr. Oznámil jsem, že autor románu poslouchá s námi se všemi a oslovil jsem ho: „Za nás za všechny vás zdravím, náš drahý básníku, u vašeho přijímače. Buďte zdrav, Fráňo Šrámk, za nás za všechny vám pravím: Přijměte dík za krásu mládí, kterou jste nám daroval.“

Byl to památný večer tehdy ve studiu, plný napětí a radostného úsilí. Karel Höger byl znamenitým, jasným a přesvědčivým Ratkinem.

Ohlasy v tisku byly velmi kladné, nebyla to kritika, ale dikůvzdání. „... křehký, větrný, poléťavý a přece plně znějící rozhlasový tvar... básnická dramaturgie z rodu Burianovy Věry Lukášové... byli jsme opět na čas mládí a děkujeme za tu krásnou chvíli“ (Národní Politika) „... Brno se zasloužilo o večer, který patřil k nejpůvabnějším posledním dnům“ (Národní listy). Oceňovala se Bezdíčkova režie. Zvláštním dopisem blahopřáli spisovatelé Matesius, Kapoun, Matas, Šaman a jiní.

Fráňa Šrámek mi napsal:

„... poslali jste mi včera večer krásný dárek z brněnského rozhlasu; děkuji ze srdce Vám i všem Vaším oddaně zaujatým spolupracujícím. Dostali jste z mé románové předlohy do rozhlasové úpravy jistě všechno, aby zněla stříbrným větrem. Nabyl jsem včera večer také

dojmu, že jste měli v Brně znamenitého Skalníka (zde si Šrámek spletl postavu z Léta s Ratkinem) v p. Högrovi. Pozdravuji Vás tam všechny srdečně, buďte hodně zdraví! Váš Fr. Šrámek.“

Rozhlasový Stříbrný vítr nám přinesl mnoho radosti. Ale také nám vrátil jednu žalost. „V hodinách, kdy brněnské rádio začalo v pondělí večer vysílat svěží Kožíkovu relaci... chystal se Jiří Mahen... k bezpečné cestě na onen břeh, kde už snad nic nebolí...“, napsal redaktor Horáček ve Svobodě. Mahen byl dlouho nemocen cévní chorobou, vpád nacistů k nám ho rozrušil k trvalému neklidu. Zatímco my jsme zpívali chválu životu velkému a slavnému, Jiří Mahen mu házel do tváře své zoufalé „ne“. Odcházel cestou, jak si ji mnoho let předtím předpověděl osudem uštvaneho muže ve hře V pasti, která byla objevena až v jeho pozůstalosti.

V naší hře nezbylo místo pro příběh podivného Jiřího, který odchází ze života ve chvíli, kdy všichni ostatní se veselí a milují pod červenými lampióny. Jiný Jiří nám jeho příběh tragicky doplnil. Jeho rozhlasový přístroj průzračně otevíral. Stříbrný vítr Šrámkův provázel Mahenovo srdce na cestě posledními minutami života.

Oba básníci se mně tak osudově spojili.

*Říkám si: jednou muselo to přijít.
A přece silu smutný údiv zradí.
Louky i řeky zaplácí dnes v noci
to drahé jméno, jméno knížek mládí.*

Když jsem byl přeložen za války do Prahy, navštívil jsem Fráňu Šrámk v březnu 1944 v jeho dobrovolném okupačním zajetí ve vilce na Černém vrchu. Někteří známi mě varovali před jeho neochotou. Ale on byl milý, srdečný a pohostinný. Vzal jsem s sebou svou dceru, které šlo na třetí rok. Stal se, aby se jí u něho líbilo, posadil ji do houpací židle, snažil se ji rozesmát. Hovor s ním byl — jak také jinak? — jako s člověkem, s nímž se dlouho známe, plný naprosté důvěry a otevřenosti, z jeho strany plný též úsměvné moudrosti, jako by se mnou mluvil mnohem zkušenější a chápavější starší bratr.

Nevim už dnes, o kterých mých knihách jsme mluvili, snad o Pierotovi, ale uvědomoval jsem si bezpečně, že to, čemu jsem se naučil u Šrámk, rozhodně zůstane v mých knihách, v chování a citění postav, v jejich niterných reakcích, v jejich soudech o tom, co je hodnotou našich životů.

(Potvrdil jsem si to přesvědčení mnohem později, když jsem chodil Sobotkou a okolím po stopách Josefa Mánese, a vykonal mnohou aktivou návštěvu u mohyl Šrámkova mládí, i u té mohly poslední.)

Když jsme s dcerou odcházeli z vilky na Černém vrchu, na schodech před vilou si hrály dvě půvabné holčičky. Vytušil jsem na jejich vlasech jeho dlaň. Co se asi s nimi stalo?

Ještě jsme si několikrát napsali. A byl tak laskav, že mi poslal svou novou knihu.

Pak už přišel ten smutný letní večer se zprávou z rozhlasu. Mou básničku Za Fráňou Šrámkem otiskl F. Branislav v Literárních novinách (I. 23). Byla to neumělá zpověď, která vyslovila jen zlomek vděčnosti. Ale jistě jí porozuměli čtenáři Šrámkových knih, které pojí tajné uvědomění jako kruh zasvěcenců. Kdo zná stříbrný vítr, zvěst o moci života a lidské velikosti, ví víc než druzí. Proto dovede statečně hodit i tu poslední větvíčku: Sbohem, „včerejší a pošetilý!“

Na besedách ve školách se mne někdy chlapci a dívky z devítek ptávají, který je můj nejmilovanější autor. V padesáti letech už člověk knihy přebírá a soudí, pokud je spisovatelem, spíš zjišťuje, o čem a jak kdo píše. Ale když se smím ohlédnout do minulosti, vyslovím vždy vroucně jméno Fráni Šrámk. Velice často se na mne upírají oči, v nichž se nic neobjeví. Zdá se, že ho mládí čtenáři neznají.

Mně se zdá stále mladý a dnešní. Je se mnou (i když si to třeba ani zvlášť neuvědomí) v nejmilejších chvílích života, na nejkrásnějších místech světa, tam, kam slunce vlibává horečku vzrušení, kde divoce voní země, kde slyším milovaný hlas, kde jsem nejvíc: sám sebou. Všude tam, kde ta poslední větvíčka není koncem a kde si uvědomujeme, že pohřbí mládí by bylo stejným neštěstím jako zmoudření Dona Quijota. Všude tam, kde ještě žije pošetilost, která se jmenuje láska.

Sobotecké hry mladých

Sobotecké SRPŠ si uvědomuje, že mládež potřebuje již od první třídy dobrou, přitažlivou celoroční výchovnou činnost i mimoškolní. Touhu mládeže po samostatném užívání volného času je třeba chápat, podporovat sportovní a tvůrčí zájmy dětí a taktně usměrňovat tuto činnost tak, aby byla přiměřená jejich věku a vyspělosti. Mnohé děti je však potřeba přímo odvádět od pasivní zábavy u televizorů a tranzistorů k aktivní zábavě, od diváctví na hřiště, od rvaní a vandalismu k zápasu podle pravidel a k samostatné tvůrčí činnosti. Je to mnohdy těžké, protože mládež sama často ani neví, co jí baví, a z pohodlnosti a nedostatku iniciativy se neumí potýkat s neúspěchy a překážkami a snášet porážky. Odmítá prostě činnost, kterou, když jednou zažije, začne pro své uspokojení soustavně provozovat. Tak je to s aktivní kulturní činností, ale stejně i s míčovými hrami, s tábořením a turistikou (i za špatného počasí), s vodními sporty i lehkou atletikou.

Sobotecké SRPŠ a téměř všechny složky Národní fronty se rozhodly uspořádat 3. a 4. června pro mládež netradiční Mezinárodní den dětí. Většinu programu si děti připraví samy. Budou to takové hry a soutěže, které budou vyhovovat jejich věku a touze po romantice, a které budou schopny provádět i později v malých kolektivech při různých příležitostech po celý rok. A nejen to — naučí se je i organizovat. Rodiče jim v tom budou nápomocni a zasáhnou jen tam, kde bude třeba usměrnění. Mohou si však mnohé hry zahrát a zasportovat si s dětmi, být jim tak dobrým vzorem a upevňovat jejich zdraví.

Rodiče tím chtějí pomáhat škole, protože dobrá mimoškolní činnost pod taktním dohledem dospělých na

jednotlivých hřištích, na nově vybudovaném stadiónu i jinde usměrní mnohé výstřelky. Ne tedy dát dítěti pětiokorunu a „jdi si do kina, neotravuj, já chci koukat na televizi nebo si lehnout na kanape.“ Přiblížit se dítěti, mít zájem o jeho partu, o jeho činnost, to je výchova.

Jak tedy bude letošní MDD v Sobotce vypadat. Na přípravách se podílejí ZDŠ, SRPŠ, ČSM, Sokol, MS ČsČK, Svazarm, Požárníci, Baráčníci a další složky Národní fronty. V sobotu 3. června bude v prostoru koupaliště velká soutěž tříčlenných družtev, která ukáže jejich plaveckou a vodáckou zdatnost. Současně bude v humprechtském parku probíhat zálesácká soutěž (vaření, stavba stanu, střelba ze vzduchovky, ochrana přírody, bojové hry atp.). Večer následuje kulturní program u táboráku, připravený soutěžícími a zakončený ohňostrojem a večerkou z ochozu zámku.

V neděli budou po celý den pokračovat sportovní utkání na všech soboteckých hřištích (kopaná, odbíjená, ping-pong, plavecká a vodácká zdatnost), odpoledne projde Sobotkou průvod od Syrovandy na nový stadión, kde budou probíhat závody všech generací (běhy, hody, závody v pytlich a jiné), přítomní se naučí několik nových her a zopakují si ty starší. Nejlepší sportovci získají odznaky. Zda se celý program splní, závisí na pomoci sobotecké veřejnosti.

Tyto „Sobotecké hry mladých“, kterými je zahajována činnost na novém stadiónu, jistě pomohou získat pionýrské organizaci nové vedoucí, zlepši kázeň i zdraví mládeže, dají jí podnět k využití volného času a každoročním opakováním budou důstojným doplňkem kulturní Šrámkovy Sobotky.

MUDr. Jiří Filsak

Mikrokurs rehabilitace pro sestry ČSČK v Sobotce

Dokonale a brzo napravit vadné držení dítěte a zaměřit tím oslabení jeho hrudních orgánů — srdce a plic, pomoci nemocnému brzo chodit a pracovat při onemocnění páteře, které se nazývá ischias, ústřel nebo prostě dlouhodobé bolesti v kříži, na to nestačí učitel zvláštní tělesné výchovy ve škole ani rehabilitační pracovník OÚNZ sám. Zde je třeba odborně účinně cvičit, doléčovat pravidelně dvakrát až třikrát denně. Tomu se učí

dobrovolné sestry ČSČK ve 4 hodinách koncentrovaného nácviku v mikrokursu rehabilitace v Sobotce. Dr. Jiří Filsak, tělovýchovný lékař a známý pracovník v rehabilitaci mládeže, názorně, prakticky a srozumitelně doložila vede ruce těm, kteří se učí pomáhat zdravotníkům z povolání navracet lidem a dětem zdraví. V první hodině 18. dubna 1967 se naučily sestry základnímu cviku vestoje spojenému s nápravným výdechem, způsobu, jak základní cvik, nejlépe u stěny, naučit a jak ho přivést do správného držení a dýchání při chůzi, běhu, dětských hrách, zkrátka, jak ho co nejrychleji upevnit jako správný návyk. Dávkování, dopomoc, odpočinkové polohy a pauzy, soulad s dýcháním, to vše je třeba znát, aby cvičení bylo účinné. Nedat se odradit obdobím, kdy starý špatný návyk je znát a nový není dosud fixován, mít trpělivost v tomto období pohybového zmatku, které často je příčinou ochabnutí úsilí a neúspěchu nápravy vadného postoj. Děti cvičily dobře, sestry správně pomáhaly a naučily se při hodině věcem pro sebe, své děti i manžela velmi potřebným. V druhé hodině 23. dubna po opakování základního cviku byl probrán cvik vsedě a odpočinkový sed při správném dýchání a opět jeho aplikace na pohyby denního života, na práci, odpočinek a sport. Odpočinkové polohy správně využívané a kontrolované matkou a hlavně dítětem samým jsou stejně důležité jako správně dávkované systematické cvičení. V klidu se nesmí postava zhroutit do vadného držení, je třeba zvýšit napětí svalstva a toho docílíme nejen cvičením, ale i pravidelným otužováním vodou, vzduchem a pohybem na čerstvém vzduchu. Toho dítě potřebuje nejméně 2 hodiny denně.

V dalších dvou hodinách se výcvikem naváže na základní cviky správného držení páteře a naučí se, jak rehabilitovat ty velmi časté a svízelné bolesti v kříži, v páteři a dolních končetinách. Bude opravdu výbornou pomocí a užitečnou činností sester Červeného kříže, když podle návodu rehabilitačního personálu nebo lékaře pomohou urychlit návrat plného pohybu a zdraví svým sousedům i příslušníkům rodiny.

Bolesti hlavy, bolesti v ramenou a horních končetinách i na prsou jsou dobře léčeny orthopedicky a nutně potřebují několik základních cviků, jejich dávkování a užití ve vhodný čas, aby bolest byla odstraněna a nevracela se ani při sebevětší námaze či běžném onemocnění. Tomu všemu se dobrovolné sestry ČSČK v Sobotce učí, aby pomohly ostatním.

J. S.

Exlibris MUDr. Josefa Boudyše od nár. umělce Václava Špály (1885—1946)

Alois Kafka: Humprecht v předjaří s vyhlídky „Na bleše“.

KVĚTNOVÁ VÝROČÍ

Když slavil před dvaceti lety — 9. května 1947 — hudební spisovatel Dr. František Pala v Praze šedesátiny, poslal mu jeho přítel národní umělec Fráňa Šrámek srdečné blahopřání, v němž vzpomněl na dobu, kdy se vzájemně poznali a spřátelili:

Vážený příteli,

vracím se do svých posledních let soboteckých, abyste tam odtud na mne pohlédl skulinou vzpomínky. Počítám snad dobře, že to bylo v roce 1921, kdy jsme se tam o prázdninách poznali — tedy před 26 lety. Děkuji Vám, že jste mi po všechna ta leta zachoval přátelství a pozdravuji Vás k šedesátým narozeninám co nejsrdečněji. Buďte hodně zdrav! Váš

Fráňa Šrámek

František Pala se narodil 9. května 1887 v Bohuslavicích na Moravě. Den svých narozenin nazval Dr. Pala nejšťastnějším dnem svého života. A tento den se pro něho jako pro profesora persekvaného nacisty stal dnem osvobození a znovuzrození jeho vlasti.

15. května 1877 se narodil Jan V. Šolc, syn Jana Šolce, obuvníka v Sobotce čp. 232, spolužák Fráni Šrámka v 1. třídě sobotecké obecné školy. Na měšťanku chodil také s pozdějším architektem Jaroslavem Hortlíkem a básníkem Vilémem Pečou. Ze III. ročníku této školy odešel 17. září 1892 do ústavu ke vzdělání učitelů v Jičíně, kde maturoval roku 1896. Poté působil i na Sobotecku: v Mladějově, Libošovicích a nejdéle v Sobotce v letech 1903—1922. Pak se stal ředitelem obecné školy ve Kbelích u Prahy, kde také roku 1953 zemřel. Urna s jeho popelem je uložena ve staré části soboteckého hřbitova.

Vynikal nejen mohutným plnovousem (snad proto mu říkali „Kendík“), ale byl i znamenitým hudebním skladatelem a zpěvákem. Roku 1948 vydali sobotečtí rodáci

v Praze a Jeřábkovo družstvo v Sobotce jeho 16 písní v lidovém tónu pro jeden hlas a klavír pod názvem „Z rodného kraje“. V této sbírce jsou zhudebněny verše Františka Soukala, Františka Stuchlíka, Václava Šolce a Jaroslava Šulce. Zpěvnou vlohu po něm zdědili i jeho synové MUDr. Jan Šolc v Liberci a Vladimír Šolc v Praze.

Václav Frýba

Eduard Pergner v Hořicích

Loňské pražské Majáles mělo místokrále z našeho kraje. Byl jím sobotecký rodák Eduard Pergner. Jeho trůnní řeč v zastoupení krále Miroslava Horníčka byla mládeží nadšeně přijata a svědčí o popularitě tohoto mladého umělce u pražské mládeže.

Málokdo však ví, že Eduard Pergner absolvoval hořickou sochařsko-kamenickou školu.

V kronice IX. svazek, ročník 1955, str. 57—58, čteme: „2. 7. — Svobodné slovo uvádí fotografii ze závěrečných praktických maturitních zkoušek na průmyslové škole pro dobývání a zpracování kamene.“

S kamenosochaři se jí zúčastnil také Eduard PERGNER, rodák ze Sobotky, který přišel do IV. ročníku z Prahy. Spíše nadaný herec a režisér (uspořádal tu scénu mladých, skvěle hrál lakomce ve stejnojmenné Molièrově hře), výborný recitátor, projevoval básnické nadání, byl pohotovým kreslířem, ovšem ke kamenosochařství mu chyběla manuální zručnost.“ — Záznam je doprovázen celostránkovou přílohou: „EDUARD PERGNER V ROLI MOLIÈROVA LAKOMCE“.

Tak již tenkrát hodnotil svého žáka jeho profesor. B. Brejník

Jak se v Sobotce vyráběly hole pro německou armádu

Na soboteckou hračkárnu, zřízenou v roce 1942, se starší obyvatelé Sobotky a okolí dobře pamatují. Pracovalo v ní až 40 zaměstnanců, převládaly ženy. Hlavními výrobky byly zpočátku „čerčilové“: figurky z dýhy, metažáci mezi dvěma lafkami kotrmelce. Později se výroba rozšířila o nákupní brašny (rovněž z dýhy), dětské luky, prádelní koše a jiné věci.

Asi v polovině roku 1944 obdržel majitel objednávku na 20 000 vycházkových holí pro berlínský lazaret jako přednostní výrobu. Kulaté razítko s hákovým křížem mělo sice otevřít vrata všech skladů dřeva, ale ty většinou zely prázdnou a tak jediným materiálem pro výrobu holí byla buková prkna, z kterých se řezaly hranolky 26 × 26 mm. Ty se měly kulatit a na konci ohýbat v obloučky. Až potud to šlo. Horší to bylo s tím ohýbáním. Přesto, že práce byla přidělena zaměstnaným kolářům a truhlářům, hole při ohýbání praskaly a praskaly. Byla tedy narychlo zřízena vana na rozpáření dřeva. Ta však nemohla vyvinout žádoucí množství páry, voda se stěží přivedla do varu. Chyběly i potřebné zkušenosti s ohýbáním dřeva a konec konců nebyla ani

chuť plnit zakázku pro armádu. A tak výroba nešla. Zato však přicházely stále častěji návštěvy pánů v kožených kabátech, kteří se dožadovali splnění zakázky.

V této napjaté situaci přišel kdosi ze zaměstnanců na nápad vyrábět hole z vrbových větví, které podle jeho vlastní zkušenosti ohýbání vydrží. Tonoucí se i stěbla chytá — a tak byl nápad realizován. Veškeré mužské osazenstvo se vypravilo do vrbiček na louku za Sobotkou, kde byl získán potřebný materiál pro začátek. Výroba se hnula kupředu, syrové větve proces ohýbání vydržely a tak brzy první bedna s holemi putovala do Berlína. — Avšak — jak brzy byla zásilka vypravena, tak brzy se také vrátila zpět. Hole ze syrového materiálu počaly ještě v bedně pracovat, pokroutily se a tak je nemohl ani tolik potřebný berlínský lazaret potřebovat.

To se však již blížilo jaro 1945, v Berlíně ochabl asi v důsledku vážnějších starostí zájem o další výrobu holí a my jsme přivítali slunko svobody dvojnásob radostně: spočítali jsme si totiž, že na výrobu 20 000 holí z vrbových větví by nestačily vrby z celého jičínského okresu...
Josef Linka, kronikář z Kdanic

JEŠTĚ K TĚŽBĚ PÍSKU V ČESKÉM RÁJI

Nevím, zda otištění článků o problémech a řešení situace těžby písků u Hrdoňovic a vztahu tohoto podniku k ochraně přírody je aktuální. Sleduji vývoj podniku delší dobu a domnívám se, že Památková péče si těžko může osobovat právo na omezování těžby, zvláště leží-li lom mimo hranice chráněné oblasti. Pokud se pamatují, nebyl podnik v dřívějších dobách nikdy napadán za to, že nějak hyzdí Český ráj, že ho znehodnocuje nebo dokonce ničí. Nedělo se tu totiž nic mimořádného. My máme přímo na Sobotecku několik velkých lomů, které dokazují, že i velká těžba, například v Lažanských lomech, se dá provádět tak, že nijak zvlášť neruší. Při tom právě Lažanské lomy se mohly pochlubit významným exportem do zahraničí, aniž si při tom dělaly právo na zdůrazňování své přítomnosti.

Také hrdoňovický lom byl původně založen tak, že z dálkových pohledů příliš neruší. Bylo to teprve bezohledné zničení okrajových skal, které před několika málo lety způsobilo bolestné odkrytí těžné plochy, která v tomto stavu skutečně působí jako těžká závada na tváři Českého ráje. V plánu podniku bylo tehdy ještě vybudování vlečky přes hrdoňovické louky, které by bylo kromě závad estetických ohrozilo i vodní rovno-

váhu těchto prostor. A my si málo uvědomujeme, jakou cenu pro nás bude mít čistá voda v nejbližší budoucnosti. Díky více méně soukromé iniciativě několika turnovských jednotlivců byla katastrofa odvrácena zásahem ministerstva kultury. Články, které se ještě dnes tu a tam objevují v tisku, jsou už jen umlkajícími ohlasy tehdejšího sporu. Dnes se prakticky už nedá zachránit vůbec nic, ba nedá se ani zjistit viník neuváženého zásahu. Jde už jen o to, jak dnešní stav napravit. My v Sobotce jsme vždy drželi hrdoňovickému podniku palce. Vždyť i u nás žije jedna provozovna z jejího písku. Byli bychom ale rádi, kdyby si vedoucí pískovny uvědomili, že nejsou ani sami, ani jediní na světě, že je tu řada dalších zájmů. Snad by se mohli jednou vypravit na Trosky, na svahy Kozákova nebo na některý jiný vyhlídkový bod Českého ráje a uvědomit si, až v sobě potlačí herostratovskou pýchu, že požadavek zelené kulisy, vyžadované Střediskem památkové péče, je skutečně tou minimální nutností. Nechtí si pak připomenout pohled na písečnou poušť pokaždé, až budou s hrudí dmoucí se pýchou zpívat o zemském to ráji na pohled i o borech hučících po skalínách.

Dr. K. S a m š í ň á k

Intarsie jako umění

Mnozí občané Sobotky se jistě pamatují na bývalého vedoucího výroby hraček v továrničce pod Humprechtem Františka Martinů, světlovlasého usměvavého muže, který kulhal. O jeho dalším životě jsme se dozvěděli kdysi z rozhlasu, který přinesl reportáž z továrny na hudební nástroje v Lubech, kde byl ředitelem. Pak utrpěl v roce 1962 úraz, po kterém částečně ochrnul.

Nové Příbramsko (okresní noviny) ze 4. března 1967 uveřejnilo půlstránkovou reportáž o dnešním životě tohoto umělce pod názvem „U mistra Martinů“. Dozvídáme se z ní, že nyní žije v Ostrově u Příbrami, kde v malé komůrce, obklopen potřebným materiálem, řeže ostrým nožičkem různobarevná dřeva a dýhy a skládá z nich

dřevěnou mozaiku — intarsii. Jeho oblíbeným motivem jsou krajiny. Pořádal již několik výstav, první v Tachově roku 1962. Jeho práce se líbí a je uznávána i v zahraničí. Je velmi pilný a má mnoho plánů, mj. chce vytvořit cyklus o selských bouřích. I pobyt v Českém ráji se odrazil v jeho tvorbě, několik intarsií zobrazuje Kost, Trosky atd. Jistě by stálo za to, kdybychom výstavu jeho prací uspořádali i u nás.

I v Sobotce máme intarsisty. Vzpomeňme jen známých prací Jaroslava Sedmidubského (pohár Rudé armády, diplomy ap.), ale tomuto umění se ze záliby věnují i další občané. Bylo by třeba, aby si vychovali i mladé následovníky.

Poslední kniha Josefa Knapa „Čtyři herečky“ (Orbis 1967) je třetí částí obsáhlé historie českého divadla, vyrůstajícího z kočovných hereckých společností. Tak Knapova kniha „Zöllnerové“ [z r. 1958] je neocenitelným příspěvkem nejen ke genealogii proslulé herecké „dynastie“, ale i strhujícím pohledem na význam divadla pro rozvoj národního uvědomění na venkově. Stejně tak ve svazku „Umělcové na pouti“ [z r. 1961] je detailní obraz působení divadelních společností J. A. Prokopa, Pavla Švandý a Vendelína Budila, z nichž vyšly pozdější hvězdy Národního divadla Mošna, Šamberk, Seifert, Vojan, Vydra, Vojta, Štěpánek, Marie Hübnerová aj. Osou poslední knihy jsou osudy divadelní rodiny Jelínkovy, do níž patří čtyři sestry-herečky Marie Spurná,

Hana Vojtová, Terezie Brzková-Zejfertová a Otylie Beníšková. I tu je však mnohem víc: je to široké, pestré vyličení divadelního života nejen v Praze, ale především v Brně, Plzni, Kladně a v Bratislavě, je to přehledka repertoáru těchto divadel od poloviny 19. století až do roku 1960. [Knap uvádí i účast T. Brzkové a O. Beníškové na Šrámkových hrách Léto a Měsíc nad řekou.] Máme tedy v Knapově trilogii četbu nejen odborně fundovanou [Knap dlouhá léta pracoval v divadelním oddělení Národního muzea], ale i zajímavou a také (především) krásně psanou. Autor při vši vědecké přesnosti a přesnosti nezapřel v sobě vynikajícího beletristu, který se dovede ponořit do nitra svých postav a s jemným porozuměním sledovat jejich zápas a osudy.

Léčivé rostliny a lidoví lékaři na Sobotecku

Vdobě, kdy zdravotní péče státu o občana nebyla velká a nemocní byli odkázáni na lékaře ve vzdáleném městě, pomáhali si lidé sběrem a užíváním léčivých rostlin. Snad v každé zahrádce se pěstovaly léčivé byliny, prováděl se jejich sběr v polích, lukách a lesích.

V každé domácnosti bývala zásoba černého bezu, lipového květu, heřmánku, zeměžluče, pelyňku, puškvorce, světlíku, květu chrpy, přesličky, vachty třílisté, mařinky vonné a dalších rostlin.

Mimo to se sběrem a prodejem léčivých rostlin zabývali zkušení bylináři, kteří se často neomezovali na pouhý prodej, ale prováděli i léčení.

Posledním bylinářem v Sobotce byl obuvník Jan Sitenský. Od jara do pozdního podzimu procházel po okolí a pilně sbíral léčivé byliny, doma měl stále plný sklad sušených rostlin a sortiment sbíraných rostlin byl širší než v nynějších prodejnách.

Při rozhovoru osvědčoval Sitenský znalost rostlin i jejich účinků. Neopomenul zdůraznit, že sběr provádí a byliny doporučuje podle doktora Petra Ondřeje Mathioliho, jehož herbář, přeložený do češtiny již koncem 16. století, byl po několik generací v majetku rodiny Sitenských.

V zájmu úplnosti třeba připomenout, že vedle Jana Sitenského působila na Sobotecku v Lavicích výměnkářka Javůrková. Specializovala se na oční choroby a vyráběla mast z lístků stolisté růže (touto se potíralo oční okolí, nikdy se nevtrálo do oka), která prý měla dobré účinky.

Jan Sitenský byl oblíben a vyhledáván. Zůstal však znám jen v Sobotce a okolních vesnicích.

Příčinou nebylo, že by nerozuměl léčivým rostlinám a jejich použití, ale na Sobotecko zasahovala činnost dvou vyhledávaných a známějších lidových lékařů.

Ve Střevači, asi 2 hodiny chůze ze Sobotky, léčil rol-

ník Nedvídek. Byl specialistou na léčení a rovnání zlomenin. Jeho známost přesahovala jičínský okres. Nedvídkova mast na rány byla dlouho vyhledávána, léčení se v Nedvídkově rodině provádělo několik generací. Kolem činnosti příslušníků rodiny Nedvídkovy se vytvořila pověst. Vyprávělo se, že předek Nedvídků při dobývání pařezů náhodou usekl hadu ocas. Pozoroval prý, jak se had rychle odplížil k nějaké, blíže neznámé rostlině, a přikládal si její lístky na ránu. Starý Nedvídek prý tuto rostlinu natrhal, zkusil ji k léčení ran a vyráběl později vyhledávanou Nedvídkovu mast. Postup výroby nikdo z Nedvídků nikomu nesdělil.

Na druhé straně soboteckého okresu, za kosteckými lesy ve Skokovách, působila snad ještě známější lidová lékařka. Skokovská bába, vlastním jménem Ho-p-p-e-ová.

Asi před čtyřiceti lety zemřeli tito lidoví lékaři. Jan Sitenský a výměnkářka Javůrková odpočívají na soboteckém hřbitově, Nedvídek byl pohřben na hřbitůvku v Nadslavi u Střevače (má tam pomník, připomínající jeho samaritánskou činnost) a „Skokovská bába“ na hřbitově ve Všení u Turnova.

Nedlouho po smrti těchto lidových lékařů bylo uzákoněno nemocenské pojištění. Širokým vrstvám občanstva se poskytuje v případě onemocnění bezplatné nemocenské ošetření. Tím rychle poklesl zájem o lidové léčení.

Léčivé rostliny rostou však na Sobotecku dále a jsou stále užívány v lékařství. Není správné přehlížet sběr léčivých rostlin, za něž lze získat i slušný příjem. Sběr však nutno provádět rozumně, jak činili staří bylináři, kteří nikdy nevyplenili celé naleziště, ale ponechávali část rostlin na vysemenění a množení, neulamovali větve stromů a keřů, ale pečlivě a opatrně sbírali květy nebo listy, aby nedošlo ke zbytečnému poškození rostliny. Platí zde zásada: Léčivé rostliny sbírat a zároveň i chránit.

V. J. Š.

Literární ze Sobotecka

- Revue Impuls ve svém letošním 4. čísle přináší stat národní umělkyně Jarmily Glazarové „Věřím ve stvořitelkou moc literatury“, v níž se svěří se svými myšlenkami o moderní české próze. Vzpomíná také Šrámkovy Sobotky: „...chci jen informativně říci, že jsou to nezapomenutelná a obohacující přátelská setkání, že mají vysokou úroveň, že starobylé městečko poskytuje všechnu svou krásu a pohostinnost účastníkům, těm vyjimečným, zapáleným a zapalujícím učitelům, po jakých vzdycháme v současné přípravě na reformu vyučování literatury.“
- V témž čísle Impulsu posuzuje František Všeticka práci Otakara Chaloupky „Vypravěč Josef Štefan Kubín“, která byla v roce 1965 oceněna v literární soutěži Šrámkovy Sobotky.
- V Literárních novinách 29. IV. uvádí Pavel Kohout mezi svými nejmilejšími knihami také Šrámkův Měsíc nad řekou.
- Lidová demokracie 27. IV. a Mladá fronta 28. IV. upozorňují, že v červnu bude v divadle Na Vinohradech premiéra hry B. Březovského Všechny zvony světa, která námětově navazuje na Šrámkův Měsíc nad řekou.
- Jihočeská pravda 6. IV. oznamuje, že spolek divadelních ochotníků Rieger v Pelhřimově chystá Šrámkovo Léto.
- Svobodné slovo 5. IV. vzpomíná 10 let pražského Divadélka v suterénu a upozorňuje, že nejčastěji recitovanými básničky v programech tohoto souboru byli Vítězslav Nezval a Fráňa Šrámek.
- Pochodeň 7. IV. připomíná chystaný Šrámkův večer v Semilech.
- Na program letošního Šrámkovy Sobotky a s ní související Exkurzně vzdělávací učitelské základny upozorňují Učitelské noviny č. 14 a 15/1967.
- Článek -ot- o jirince Plakánek je otištěn v okresních novinách Kolínska „Kupředu“ 24. III.
- Obsáhlým článkem se k sobotecké inscenaci Komédie o hvězdě vrací Amatérská scéna č. 3/67. V tomtéž čísle rozebírá J. Vavříčka ochotnickou činnost na Jičínsku a upozorňuje na práci RSŠD v Sobotce.

- O Babičce ilustrované Václavem Špálou najdeme velký článek v Pochodni 4. IV.
- V časopise Kino č. 8/67 vzpomíná L. Linhart obsáhlým článkem nedožitých sedmdesátin Karla Smrže. Drobnější články k tomuto výročí najdeme v Literárních novinách č. 15/67, v Rudém právu 19. IV. atd.
- V Rudém právu 14. IV. recenzuje Jaroslav Šimůnek nové knihy J. Procházky a J. Kozáka.
- Z dopisu Humprechta Černína o požáru zámku Humprecht cituje Mladá fronta 9. IV.
- O sběru papíru v sobotecké škole přináší notickou Svobodné slovo 27. IV.
- V Světě motorů č. 8/67 je celá stránka věnována turistické propagaci Českého ráje. Text je doprovázen mnoha fotografiemi.
- Dubnové číslo Bousováků vzpomíná posledních dnů II. světové války podle zápisů v dolnobousovské kronice; dále zde najdeme články o vodním právu, o počátcích stavby železnice v Dolním Bousově před 85 lety a jiné.
- Dubnový Zpravodaj kina v Sobotce je věnován festivalu širokoúhlých filmů a zveřejňuje program kina na květen.
- V Kulturní tvorbě č. 16/67 píše značka mar o přípravách XI.ŠS a vysoko hodnotí úroveň našeho Zpravodaje. Mimo jiné píše: „... [Zpravodaji] nejde jen o slavného soboteckého rodáka... je dobrým příkladem, jak kulturně popularizovat kraj, jak v něm pro příští generace dokumentačně zachovat jeho důležitá kulturní data a události.“

Statistický lexikon obcí ČSSR 1965. (SEVT Praha 1966, 668 str.). Tato užitečná příručka vznikla na základě sčítání lidí, domů a bytů 1. III. 1961 a zaznamenává údaje podle správního rozdělení státu k 1. I. 1965. O každé obci se dovíme, které osady k ní přísluší, kde je nejbližší železniční stanice, pošta, matriční obvod, zdravotní středisko a ZDŠ, jakou má katastrální rozlohu v hektarech, kolik má domů a obyvatel a mnoho dalších zajímavých údajů.

LIDOVÉ NÁZVY NEJZNAMĚJŠÍCH DRUHŮ JEDLÝCH HUB

Na Sobotecku máme lesy smíšené, smrkové a borové. Po větších deštích v létě začíná od poloviny června až do pozdního podzimu houbařská sezóna. Sbírané houby zpestří náš jídelníček.

Stejně jako v jiných krajích mají i houbaři na Sobotecku pro některé druhy hub svá specifická vlastní pojmenování a neohlížejí se na správné botanické názvy. Většina houbařů je asi ani nezná. Připomeňme si alespoň některá zajímavá lidová jména hub z našeho okolí.

Klouzek modřínový (*Ixocomus elegans*) a **klouzek žlutý** (*Ixocomus luteus*) se jmenuje prostě „mazláček“, asi proto, že klobouk u obou druhů je mazlavě slizký. Na Prachově a v Horním Lochově jim říkají „lupák“. Klouzek modřínový i klouzek žlutý jsou na Sobotecku velmi hojné a patří k hledaným výtečným jedlým houbám. Klobouk se musí před upotřebením oloupat.

V kosteckých lesích roste pod borovicemi **strakoš** (*Ixocomus variegatus*). Je to houba horší jakosti, kořeněně vůně. Lidé jí dali název „čvardák“, na Jičínsku se jí říká „podborovák“.

Velmi hojnou jedlou houbou nasládlé chuti je **suchohřib hnědý** (*Xerocomus badius*). Roste až do zámrazu a je sbírán jako „sladký hřib“, jinak se mu také říká zkráceně „sladák“. Na Jičínsku jsem se setkal i se jménem „pískovák“. Při smažení těchto hub se doporučuje přidat k nim trochu líšek nebo špetku pepře.

Kozák osikový (*Krombholzia aurantiaca*) a **kozák křemenáč** (*Krombholzia rufescens*) jsou v lidové mluvě prostě „křemeňáci“.

Z nejedlých hub („prašivka“, mezi něž jsou však z neznalosti počítány i mnohé houby jedlé) se chci zmínit alespoň o jedné, která má odporné hořkou chuť. Je to **podhřib žlučový** (*Tylopilus felleus*), v řeči houbařů „žid“.

Jistě i jiné druhy hub mají své lidové názvy, charakteristické pro náš kraj. Autor článku by uvítal, kdyby mu je čtenáři mohli sdělit do redakce tohoto časopisu.

Tak, milí houbaři, hodně plných košíků hřibů, křemeňáků, mazláčků, čvardáků a sladáků i dalších jedlých hub! A ty špatné „prašivky“, které nesbíráme, nedeme ničit, ale necháme je dále růst! Fr. K r o p á č e k

Sobotecká všehochuť

● Májové oslavy v Sobotce. Letošní májové oslavy započaly 30. dubna veselým pálením ohňů na lukách u dráhy. Na 1. máje se průvod nekonal, občané se sešli na hřišti za sokolovnu, kde vyslechli kulturní vložku žáků ZDŠ a koncert dechové hudby Jos. Janků. Celé město bylo krásně vyzdobeno. Odpoledne uspořádal Svazarm tradiční závod motokár za početné účasti závodníků. V silné konkurenci zvítězil sobotecký závodník Josef Janků ml.

Oslavy pokračovaly 4. května slavnostním zasedáním MV KSČ a MNV v sále spořitelny. Promluvil zde předseda MNV s. Hejn, který také přijal štafetu míru a přátelství s mnoha stuhami soboteckých závodů a organizací. Potom odevzdal poslanec ONV s. Ziman jménem rady ONV v Jičíně našemu městu čestné uznání za hospodářsko-organizátorskou a kulturně výchovnou činnost v roce 1966 spolu s odměnou 8000 Kčs. O toto vyznamenání se zasloužili všichni občané svou prací při zvelebování města.

V další části zasedání byla zvolena nová místní komise lidové kontroly. Po skončení slavnostního zasedání se všichni přítomní účastníci lampiónového průvodu, aby uctili památku těch, kteří za naši svobodu položili své životy. Památník padlých z I. světové války i hrob rudarmejců byly ozdobeny věnci. Vzpomínka byla zakončena básněmi, které přednesly žákyně ZDŠ.

● 4. května byla zvolena nová Místní komise lidové kontroly v Sobotce. Zprávu o dosavadní činnosti podal s. Boháček. Vykonanou práci vysoce zhodnotil také s. Rybář z okresní komise lidové kontroly, který předal s. Boháčkově čestné uznání za jeho práci. Předsedou nové místní komise lidové kontroly byl opět zvolen s. Jaroslav Boháček, místopředsedou Oldřich Cínkeis, členy Josef Cermánek, Josef Holata, Josef Elebrant, Ladislav Drbohlav, Marie Sedláčková, Josef Veigert a Jiřina Šolcová. Zvolení složili slib do rukou předsedy MNV s. Hejna.

● Aby se zlepšil vzhled našeho města, vysázeli zaměstnanci MNV na svahu u MNV, u mateřské školy i jinde sazenice růží. Bylo by třeba, aby o jejich ochranu dbali všichni občané i mládež našeho města. Kdo někdy navštívil Nové Město nad Metují, ví, jak působí záhony růží po celém městě. Pracovníci tamního MěstNV nám řekli, že zprvu občané odcizovali sazenice a trhali rozkvetlé růže, brzy je ale převzali do své péče a starají se nejen o květy, ale i o pravidelnou údržbu čistoty na ulicích a prostranstvích kolem svých domů. Nešlo by to i v Sobotce?

Zároveň by také bylo potřeba, aby všichni občané chránili lavičky na náměstí i v parcích před poškozováním a nebáli se ohlásit případné pachatele.

● **Zkáza kosteckého tisu.** Na malé skalce nedaleko bývalého prvního padacího mostu kostecké pevnosti rostl těsně nad silnicí řadu desítek tis. Byl tam ještě v poslední březnové neděli, za měsíc potom už z něho zbyl ve skalní puklině jen pařízek. Tis je chráněn zákonem, k tomu ještě rostl ve středě českorajské chráněné krajinné oblasti. Domnívali jsme se tedy, že je bezpečně chráněn. Jak se ukázalo, ani tato dvojnásobná bezpeč-

nost nestačila k tomu, aby významná přírodní památka se udržela na místě, kde nic neohrožovala a ničemu ani neškodila ani nepřekážela.

● Kroužek soboteckých fotoamatérů ožívuje opět svou činností a plánuje uspořádat na podzim výstavu fotografií na námět „Život kolem nás“. Od poslední výstavy uplynulo již dráhně času, ale je dosud v paměti všech návštěvníků. Zvláště umělecké fotografie našich rodáků, žijících v Praze, se staly příkladem pro sobotecké amatéry. Členové kroužku také přislíbili spolupráci s výtvarnou redakcí Zpravodaje.

● Recitační studio Šrámkova domu dosáhlo dalšího úspěchu: probojovalo se na ústřední přehlídce STMP — na Wolkerův Prostějov. Mezi 22 vybranými recitátory z celé republiky bude Východočeský kraj zastupovat člen RSSD Jaroslav Chrupa, posluchač Pedagogické fakulty v Hradci Králové, v dětské části vystoupí Dušan Fiedler, Jiřina Hurská a Irena Najmanová; starší část souboru přednese Šrámkův Sobotecký hřbitov jako ukázkou kultivované dikce.

8. dubna přivítalo RSSD milou návštěvu: žákyně střední knihovnické školy v Praze, vedené prof. Zdenkem Steinovou. Na živé besedě přednesly nastávající knihovnice několik svých vlastních básnických pokusů.

24. dubna Šrámkův dům navštívili profesori Pedagogického institutu v Drážďanech dr. Gunther a dr. Süß, kteří se zajímali o mimoškolní práci s mládeží na základě literatury.

● Letošní Šrámkův Písek proběhne ve dnech 8.—11. června. Bude přehlídkou divadel poezie i nejlepších mladých sólistů-recitátorů.

● Julie Charvátová, která v Sobotce několikrát vystoupila jako strhující recitátorka, byla 7. dubna jmenována zasloužilou umělkyní. Gratulujeme!

● 22. dubna uvedla televize středometrážní film „Zkáza Jeruzaléma“, který se natáčel na podzim r. 1964 v Sobotce a kde důležitou roli hrála sobotecká kašna. Psali jsme o tom v I. ročníku Zpravodaje.

● V dalším utkání rozhlasové soutěže 7 jednou ranou mezi Kolinem a Žatcem 13. dubna vystoupil jako odborný rozhodčí Jaroslav Suchánek. Otázka o náplni míčku pro pozemní hokej byla však velmi složitá a tak měla dozvuky ještě o týden později.

Naše čtenáře bude jistě zajímat, že na otázku, odkud pochází znělka Turnova v této soutěži, došlo přes 11 000 odpovědí od posluchačů, kteří většinou správně poznali ozvěnu z Humprechta.

● 19. dubna účinkovalo Recitační studio Šrámkova domu ze Sobotky v pořadu Československého rozhlasu „Avantgarda bez legend a mýtů“. Režii tohoto zajímavého cyklu má Jiří Hraše.

● Zasloužilý umělec Emanuel Famíra má od 3. května ve Varšavě výstavu Poezie české krajiny. Nepochybuje, že mezi vystavenými díly jsou i obrazy ze Sobotecké, jehož je malíř obdivným návštěvníkem.

● 24. dubna se uskutečnilo v sokolovně v Sobotce představení divadélka Spejbla a Hurvíňka z Prahy. Byla uvedena hra Hurvíňkovy čertoviny. Pořadatelem byla místní skupina ČSČK ve spolupráci s Osvětovou besedou, Soko-

lem, SRPŠ a dalšími. Ve zcela naplněném sále byly nejen děti ze sobotecké školy, ale i ze škol okolních (Markvartice, Samšina, Mladějov, Libošovice, Roveň, Dobšín aj.). Toto představení ukázalo, že když se spojí více soboteckých organizací a udělají dobrou propagaci, nemusí se bát ani finančně náročného podniku. Doufejme, že tomu tak bude i v budoucnu.

● V dubnu zavítala do vlasti po 46 letech naše krajanka z Los Angeles v USA, paní Anna Valentová, rodáčka z Rovně. Třebaže žije již přes půl století v cizině, hovoří stále krásnou češtinou.

● 8. a 9. května se konal v Domousnicích sjezd rodáků a přátel obce. Byl spojen s oslavou Dne vítězství.

● 14. dubna se těšila velkému zájmu mládeže i dospělých pojiždná zoologická zahrada, která zavítala na sobotecké náměstí.

● Kulturní kalendář jednou větou:

15. V. 1932 bylo otevřeno fotbalové hřiště SK Sobotka pod Humprechtem. 20. V. 1827 se narodil první sobotecký notář Jan Mach. 28. V. 1892 se narodil Alois Fikar.

● Sobotečtí jubilanti: 92 let se dožívá 22. V. Františka Šimůnková ze Zajakur. 70 let se dožívají: 3. V. Anna Dvorská ze Sobotky, 31. V. Marie Baláková ze Spyšové a Marie Kacerovská ze Sobotky. 65 let oslaví 12. V. Antonín Zemánek ze Sobotky, 15. V. Marta Mrkvičková ze Sobotky a 21. V. JUDr. Josef Drholec z Prahy.

● Sňatky: 27. IV. byli na Sychrově oddáni Marie Pažoutová z Leštiny a František Helikar ze Střehomí. 29. IV. uzavřeli v Mladé Boleslavi sňatek Hana Hanoušková z Vesce a Václav Petříček ze Židněvsi.

● Úmrtí v dubnu: 1. IV. Františka Kavalírová z Nepřívěve ve věku 80 let a Antonín Linka ze Sobotky ve věku 81 let. 2. IV. Jan Adam z Drštěkryje ve věku 70 let a Arnošt Knobloch z Dnebohu ve věku 83 let. 4. IV. František Telenský z Dobšic ve věku 69 let. 11. IV. Anna Podzimeková ze Střelče ve věku 70 let. 18. IV. Marie Horáčková z Drštěkryje ve věku 78 let. 19. IV. odb. učitel Alois Ulrych z Oseka ve věku 63 let. 21. IV. František

Chrtek z Dobšic ve věku 38 let. 22. IV. Václav Šimek ze Sobotky ve věku 82 let a Josef Novák ze Samšiny ve věku 63 let. 23. IV. Františka Drapáková ze Sobotky ve věku 86 let. 25. IV. Marie Svobodová z Prahy, rozená Holmanová ze Sobotky, ve věku 70 let. 26. IV. Anna Kofátková z Lovče ve věku 94 let, Jan Rulc z Libošovic ve věku 77 let a Marie Vitinová ze Stěblovic ve věku 52 let. 28. IV. František Macoun z Prahy, rodák z Vesce, ve věku 52 let.

● Děkujeme za mnohé projevy soustrasti při úmrtí naší drahé maminky a manželky paní Marie Vitinové ze Stěblovic. Zarmoucená rodina.

● 12. května jsme se v nymburském krematoriu rozloučili s panem Štěpánem Svobodou ze Sobotky. Zemřel 7. května ve věku 86 let. Smrt ho zastihla tam, kam v posledních letech nejčastěji chodil — cestou na Humprecht. Jeho dlouhý život byl vyplněn prací pro veřejnost. Pracoval v obecní samosprávě, v mnoha spolcích a do poslední chvíle nepomýšlel na odpočinek. Kdykoliv potřebovala Jednota prodavače za zaměstnance, který měl dovolenou či odešel, vždy ochotně nastoupil pan Svoboda — ať to bylo v prodejně tabáku či zeleniny, v malém krámku v Nepřívěči či jinde. Vždy a všude úslužný, ochotný a plný humoru. Poslední roky trávil od jara do podzimu ve stánku pod Humprechtem. Každý den statečně zdolával vysoký kopec a vydatnou měrou přispíval ke spokojenosti návštěvníků. Bude nám bez něho smutno... SB - KB

● V minulém čísle si doplňte text pod exlibris na str. 5: „Dřevoryt Kosti od Františka Koblíhy (1877—1962) pro Antonína Kopeckého z Podkostí“.

● Redakční. Koncem června vyjde slavnostní dvojčíslo 6—7 (za měsíce červen a červenec), které bude, jak jsme slíbili, převážně věnováno letošnímu Šrámkovu jubileu.

Žádáme pravidelné odběratele ZŠS, kteří dosud nezaslali dobrovolný příspěvek na vydávání ZŠS v tomto roce, aby tak učinili obratem — jinak bychom jim další čísla nemohli zasílat.

Letošní jaro soboteckých fotbalistů

Protože přestaly vycházet okresní noviny Předvoj a v Pochodni jsou uveřejňovány pouze stručné výsledky mistrovských zápasů a tabulky, rozhodl se výbor oddílu kopané Sokola Sobotka, že bude o své činnosti informovat občany Sobotky a okolí pravidelně v každém čísle Zpravodaje Šrámkovy Sobotky. Dnes seznámíme čtenáře s činností oddílu do konce dubna.

V čele oddílu pracuje výbor ve složení Ladislav Bázler, Václav Borovička, Václav Rulc, Jindřich Šejda, Ladislav Škrdlík, Jindřich Vrána a Jindřich Žemlička.

Základní kádr mužstva tvoří J. Kopecký v brance, obránci J. Havlík, Vl. Šulc, Josef Čurda, J. Borovička, M. Málek a útočníci J. Najman, Zb. Fiala, Jiří Čurda, J. Vrána a M. Lipský. Dále jsou připraveni J. Veigert a V. Stolín a velkou posilou pro mužstvo je M. Potštejnský, jemuž byl schválen přestup do našeho oddílu ze Spartaku Mladá Boleslav.

Trenéry mužstva jsou M. Málek a M. Potštejnský.

Než bude dokončen nový stadión za školou, na jehož výstavbě odpracovali hráči, funkcionáři i příznivci oddílu již tisíce hodin, propůjčila nám své hřiště k sehrání mistrovských utkání Jiskra Dolní Bousov. Tréninky se konají na starém hřišti pod Humprechtem a za sokolovnou.

A nyní již k jednotlivým utkáním. Přátelská utkání jsme sehráli 5. března se Slavojem Mladá Boleslav s výsledkem 1:1 (branku dal Josef Čurda z penalty), 19. března jsme prohráli v Dlouhé Lhotě 0:1.

V pohárových zápasech jsme vyhráli 26. března v Nové Pace 4:1 (branky Jiří Čurda 2, Lipský a Zb. Fiala) a remizovali na hřišti soupeře 6. dubna s RH Valdice 3:3 (branky Jos. Čurda 2 a vlastní). Protože tento zápas skončil nerozhodně, střídely se pokutové kopy. My jsme proměnili tři, domácí čtyři a tak do dalšího kola postoupila RH Valdice.

V prvním mistrovském utkání jsme bez větší námahy rozdrtili 2. dubna Sokol Robousy 6:1. Branky dali Jiří

Čurda a Zb. Fiala 2, Vrána a Lipský 1. V předzápase dorostu prohráli naši 2:1.

9. dubna jsme ve druhém mistrovském utkání zvítězili nad Sokolem Železnice 4:0. Branky střídali: Vrána 3 a Zb. Fiala. V tomto zápase se zranil náš obránce Jar. Havlík. Dorostenci opět prohráli 2:1.

Stejným výsledkem 4:0 v náš prospěch skončil i zápas v Popovicích 16. dubna. O branky se rozdělili Jiří Čurda, Vrána, Borovička a Zb. Fiala. Dorostenci obou oddílů remizovali 1:1.

23. dubna se steřila v Dolním Bousově dvě vedoucí mužstva tabulky — Sokol Sobotka a Spartak Hořice. Úvodem prohráli naši dorostenci 5:0, v hlavním utkání byl výsledek nerozhodný 3:3. Naši se ujali vedení střelou Najmana, ale do poločasu prohrávali 2:1. Po přestávce vyrovnal Potštejnský krásnou střelou z 20 metrů do levého horního rohu branky a Zb. Fiala zvýšil na 3:2. Poslední slovo však měli hosté.

Poslední dubnovou neděli mělo naše mužstvo volno. A jak vypadala po těchto utkáních tabulka okresního přeboru:

1. Sobotka	16	11	3	2	48:17	25
2. Hořice	16	9	7	0	38:17	25
3. Valdice	17	10	3	4	37:24	23
4. Jičín B	16	9	1	6	36:32	19
5. Lázně Bělohrad	15	8	0	7	39:23	16
6. Pecka	15	6	3	6	20:19	15
7. Dětenice	16	5	5	6	33:39	15
8. Železnice	16	5	4	7	27:33	14
9. Jičíněves	16	5	3	8	24:33	13
10. Popovice	15	5	2	8	16:27	12
11. Kopidlno	16	4	3	9	23:38	11
12. Robousy	16	4	2	10	22:36	10
13. Stará Paka	16	3	2	11	19:44	8

Dorostenci jsou po 16 zápasech až na 11. místě s 8 body a brankovým poměrem 30:44. Jiří Borovička